

שוק ההון בצל משבר הקורונה

לקוחות יקרים,

בימים אלו נכתב עוד פרק בהיסטוריה של האנושות - מגיפה שהעולם לא ידע 100 שנה.

בשנת 1920 התאושש העולם מהשפעת הספרדית שהמיתה עשרות מיליונים של אנשים ברחבי העולם ואוכלוסיות העולם עמדה על קצת יותר ממיליארד.

התפשטות המגיפה מסין לאירופה וארה"ב, הציתה גל של פאניקה וירידות חדות בארץ ובכל העולם.

האסון שאנו עדים לו באיטליה אינו משאיר אף מדינה באדישות, אפילו בריטניה שניסתה גישה שונה מיתר מדינות העולם, מתיישרת לאט לכיוון המדיניות בה נוקט כל העולם – בידוד!!

אי הוודאות והפחד מובילים את הציבור למכור ללא כל אבחנה את אחזקותיהם הן במניות והן באג"ח, (יש לציין שהירידות החדות שאנו חווים הן בהשפעה ישירה של מכירת החיסול שנעשית דרך פדיונות העתק בקרנות הנאמנות שאותם מוכר בעיקר הציבור - "כסף טיפשי" יש קוראים לו, וכשפחד הוא המניע העיקרי ניתן להבין את החשש של כולם.

הכלכלה העולמית ידעה משברים רבים שהביאו לירידות חדות בשווקים אבל נשאלת השאלה – האם הפעם זה שונה?

ג'ון טמפלטון מייסד חברת קרנות הנאמנות מהגדולות בעולם, אמר כי "שלוש המילים המסוכנות ביותר בעולם ההשקעות למשקיע הן: "הפעם זה שונה".. ניתן לייחס אמירה דומה לאלברט איינשטיין "אי שפיות היא לעשות את אותו הדבר ולצפות לתוצאות שונות" – נראה שבכל משבר אנו לא למדים מהעבר. במקום לבחון את העבר, אנו מתאמצים לשכנע בעיקר את עצמנו שהמציאות השתנתה – לרוב זה פשוט לא נכון.

בשבועיים האחרונים, מתפרסמות להן כתבות ושלל מידע לגבי משך זמני המשבר ומשך הזמן בו ייקח לכלכלה להתאושש, כמובן שאין להסתמך ולדעת כמה זמן ייקח לעולם להתאושש...

מצ"ב טבלה שפורסמה השבוע על ידי העיתון הכלכלי - "ביזפורטל", בה נבחן את משך הזמן שלקח למדד המניות האמריקאי - S&P500 להתאושש משוק דובי, שירד השבוע למעלה מ-20%:

How Long Does it Take to Breakeven?				
Peak	Trough	Drawdown	Months	Years
9/7/1929	6/1/1932	-86.2%	159	13.3
9/7/1932	2/27/1933	-40.6%	3	0.3
7/18/1933	10/21/1933	-29.8%	22	1.8
2/6/1934	3/14/1935	-31.8%	6	0.5
3/6/1937	3/31/1938	-54.5%	77	6.4
11/9/1938	4/8/1939	-26.2%	46	3.8
10/25/1939	6/10/1940	-31.9%	32	2.7
11/9/1940	4/28/1942	-34.5%	10	0.8
5/29/1946	10/9/1946	-26.6%	36	3.0
6/15/1948	6/13/1949	-20.6%	6	0.5
7/15/1957	10/22/1957	-20.7%	10	0.8
12/12/1961	6/26/1962	-28.0%	11	0.9
2/9/1966	10/7/1966	-22.2%	6	0.5
11/29/1968	5/26/1970	-36.1%	20	1.7
1/11/1973	10/3/1974	-48.2%	46	3.8
9/21/1976	3/6/1978	-19.4%	13	1.1
11/28/1980	8/12/1982	-27.1%	3	0.3
8/25/1987	12/4/1987	-33.5%	17	1.4
7/16/1990	10/11/1990	-19.9%	4	0.3
7/17/1998	8/31/1998	-19.3%	3	0.2
3/24/2000	10/9/2002	-49.1%	48	4.0
10/9/2007	3/9/2009	-56.8%	37	3.1
4/29/2011	10/3/2011	-19.4%	4	0.3
9/20/2018	12/24/2018	-19.8%	4	0.3

המיתון ממנו חששו בעולם, הפך לעובדה מוגמרת. אפילו הנשיא האופטימי ביותר לגבי מצב וחוסן הכלכלה – טראמפ, הודיע שהכלכלה בדרך למיתון.

אבל, בואו נניח שאנחנו אכן במיתון והשוק קרוב לוודאי ימשיך בירידות בטווח הקצר.. אלו שיצאו בשבוע שעבר מהשוק ומרגישים ברי מזל, יתכן ולאורך זמן יגלו שטעו, כי ככל הנראה הם לעולם ידעו מהי נקודת החזרה שלהם לשוק ולכן הם יחזרו בשלב די מתקדם של העליות. אסטרטגיה נוספת היא צמצום החשיפה למניות וכניסה חזרה במחיר זול יותר.. גם אסטרטגיה זו יכולה להיות טעות, שכן שוב, אנחנו לעולם לא יודעים האם השוק הגיע לתחתית והאם הוא בכלל ימשיך לרדת, ולכן לרוב, מומלץ לבצע כמה שפחות שינויים.

ב-2008 הכל היה נראה שחור, בכל שבוע ספרו את כמות הבנקים שנסגרו, חברות התרסקו, סקטור הבנקאות עמד על סף פשיטת רגל.. **ואז הגיעה לה שנת 2009**, ובתחילה הכל המשיך להראות שחור והירידות נמשכו להן, וכמו החושך שלפני הזריחה, בשנה בה הכריזו על מיתון - שוק ההון תמחר את הפעולות שנקטו הבנקים, את הורדות הריבית, את ההרחבה הכמותית והזדממת הנדליות לשווקים. ובהתאם לזה, **עלה השוק האמריקאי מעל ל- 38% ובישראל כ-89%.**

מאז מרץ 2009 עד היום בולל ימים אלו, עלה מדד ה- s&p500 ביותר מ-244%, מדד הנאסד"ק עלה ב-432%.

בבחינת ביצועי שוק ההון ברמה החודשית ב-2008 וב-2009, השוק לא נתן שום אינדיקציה לכיוונו, ונראה שאלו שברחו ב-2008 (ורובם ברחו ככל הנראה אל תוך הירידות כי נראה שבמהלך רוב השנה לא היה סימן למשבר הקרב):

2009				2008			
ת"א 100	תל אביב 35	s&p500	חודש	ת"א 100	תל אביב 35	s&p500	חודש
6.4%	0.9%	-8.6%	ינואר	-13.1%	-12.8%	-6.1%	ינואר
0.6%	0.8%	-11.0%	פברואר	3.0%	4.6%	-3.5%	פברואר
10.3%	9.4%	8.5%	מרץ	-10.3%	-10.2%	-0.6%	מרץ
11.9%	11.5%	9.4%	אפריל	7.3%	8.4%	4.8%	אפריל
8.4%	8.6%	5.3%	מאי	4.0%	3.4%	1.07%	מאי
-0.8%	-2.2%	0.0%	יוני	-4.7%	-2.9%	-8.6%	יוני
10.4%	10.2%	7.4%	יולי	-4.0%	-4.7%	-1.0%	יולי
-0.1%	-0.5%	3.4%	אוגוסט	-3.1%	-2.7%	1.2%	אוגוסט
5.0%	5.2%	3.6%	ספטמבר	-12.5%	-11.9%	-9.1%	ספטמבר
3.2%	2.7%	-2.0%	אוקטובר	-19.7%	-18.2%	-16.9%	אוקטובר
4.8%	5.9%	5.7%	נובמבר	-8.2%	-8.0%	-7.5%	נובמבר
6.1%	5.8%	1.8%	דצמבר	-4.9%	-1.9%	0.8%	דצמבר
88.77%	74.85%	23.45%	תשואה שנתית	-51.14%	-46.19%	-38.5%	תשואה שנתית

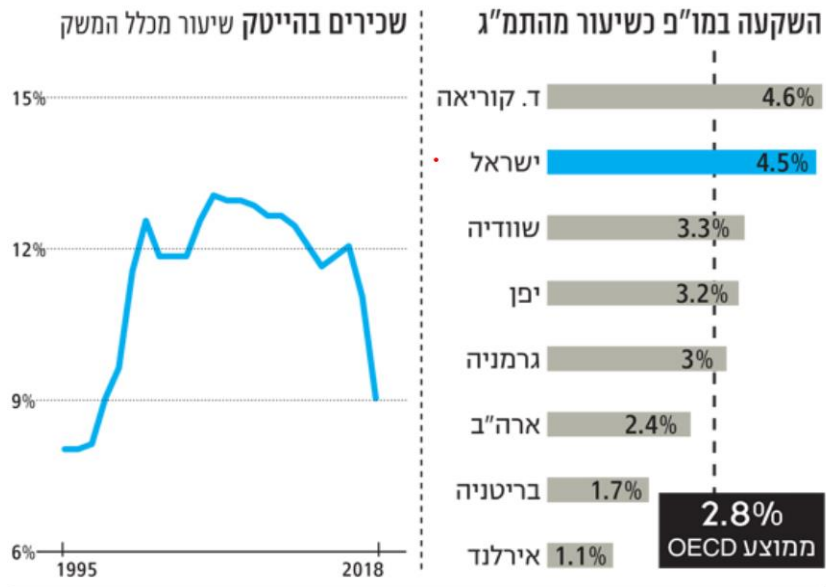
החשש להמשיך להפסיד ואולי את הכל, ואי היכולות לספוג את ההפסד, כל אלו מביאים אותנו לייאוש ומשם להחלטה למכור את האחזקות. קבלת החלטות אמוציונליות מפחד ולא רציונליות מהראש, מממשת את חששות שלנו ואת ההפסדים, ולכן חשוב לזכור כי העולם ימשיך והשוק יתקן את עצמו.

שוק אג"ח החברות ירד מתחילת השנה בתשואה דו ספרתית, והשיא הוא שמדד התל בונד השקלי ירד בכ-16% מתחילת השנה. מדובר על מדד בדירוג אשראי גבוה יחסית AA-AAA ובכל זאת הירידות לא פסחו.

שוק ההון לעולם רואה את העתיד, בנקודה בה תחול האטה בקצב ההידבקות ובלימה של כמות החולים, שוק ההון ככל הנראה יגיב לזה ויתמחר בעליות כשם שקרה בסין.

מדינת ישראל הגיבה לנגיף בשורה של צעדים, שמטרתם לנסות לבודד ככל שניתן את האזרחים, אמנם תוך כדי פגיעה בפעילות הכלכלית, כרגע ללא עצירה מוחלטת של המשק, אך נראה שאנחנו קרובים לסגר מוחלט. יהיה לזה מחיר, אך מצבה של ישראל טוב יותר מהרבה מדינות - יחס חוב נמוך מרוב מדינות המערב, ישראל מוגדרת כאחת המדינות המובילות בעולם במו"פ כשיעור מהתמ"ג בהייטק, יתרות המט"ח של ישראל נאמדות בכ-131 מיליארד דולר, והיום הודיע בנק ישראל שהחליט להזרים לשוק סכום של כ-15 מיליארד דולר כדי להקל ולייצר ולהגדיל את הנדליות בשוק האג"ח.

השקעה במחקר ופיתוח ותעסוקת הייטק

העיניים נשואות לארה"ב

במהלך חודש מרץ, הוריד הבנק המרכזי האמריקאי את הריבית פעמיים, בשתייהן לא בהודעת ריבית מן המניין. הריבית ירדה מתחילת השנה בכ-1.5% - נראה שהבנק המרכזי בארה"ב אומר – לא ניתן לשוק להגיע לבעיית נדילות וככל שהשוק יצטרך נזרים כספים על מנת לתמוך בשווקים בכל מחיר. יחד עם זאת, ציין נגיד הבנק שחייבת התערבות פיסקלית מרחיבה, ופה נכנס טראמפ, שהביא תכנית סיוע לכל אזרח - מימון בחינם של בדיקת הקורונה, בנוסף להכרזה על תכנית חירום מה שמאפשר לו להעביר תקציבים אדירים לתמיכה בכלכלה.

לסיכום

השוק תנודתי, ויתכן שהירידות תמשכנה לפני שנראה שינוי. מחיר חלק גדול מהמניות הופך את השוק לאטרקטיבי, אך התנודתיות בשווקים לא הולכת להיעלם בקרוב, אלו שאינם זקוקים לכסף בטווח הקצר מומלץ שלא לבצע שינויים. שוק האג"ח מהווה היום אלטרנטיבה לתשואה מאוד גבוהה בשנים האחרונות, התנודתיות בו תימשך, אך אנו רואים גופים מוסדיים שמחליפים אג"ח ממשלתי באג"ח חברות, ישנן חברות כמו - בנקים וחברות ביטוח שמגלמות תשואה לפדיון גבוהה מאוד, ולכן ככל הנראה המגמה תלך ותתעצם לה.

נאחל לכולנו בריאות וחזרה מהירה לחיי שגרה.

שמרו על עצבם – אנו לרשותכם תמיד.

צוות WISE